

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para, De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 31.

Sreda 17. aprila 1929.

Leto IV.

Parlamentarna in vladna kriza v Nemčiji rešena.

Za jesen napovedana širša koalicija vladnih strank v Nemčiji se je končno deloma izvršila. Sestavljena je prenovljena vlada pod predsedstvom kanclerja Müllerja. V vlado so vstopili trije člani katoliškega centra, in sicer Guerard, dr. Wirth in voditelj katoliških strokovnih organizacij Stegerwald. Guerard je postal justični minister, Wirth za zasedeno ozemlje, Stegerwald pa minister prometa.

Razlika med novo in staro vlado je v tem, da prejšnje meščanske stranke niso odgovarjale za delovanje svojih ministrov v vladi. Po novem dogovoru pa se to dlo neke meje izpremeni in bodo stranke moralno dolžne podpirati svoje eksponente v vladi.

V sedanjih vladah so štirje socialni demokrati, ki imajo najvažnejša ministrstva (predsedstvo vlade, notranje, finančno in ministrstvo javnih del). Katoliški centum ima tri, nemška ljudska stranka eno, bavarska ljudska stranka eno in demokratska stranka pa tudi le eno ministrstvo. Vojni minister je še dalje general Gröner.

Glavni razlog, da je prišlo do te začasne rešitve dolgotrajne krize je, da je kancler Müller pokazal z vso odločnostjo na razmere v državi in nevarnost, da se utesne z lahkomisljenostjo napraviti parlamentarno demokracijo, kar bi imelo za vso Nemčijo nedogledne zle posledice. Meščanske stranke si končno za posledice niso upale prevzeti odgovornosti, zato so klonile. Kancler je sicer hotel ustvariti trdnejšo delovno koalicijo z določenim delovnim programom, ni pa mogel napraviti tega, ker so katoliški centum in nemški nacionalci preveč požrešni po koncepcijah. Nova koalicijska vlada bo imela rešiti vendar za Nemčijo važna vprašanja, zlasti proračun, znižanje davkov, ureditev vojnih dolgov in reparacij ter izpraznitev zasedenega ozemlja.

Mi vidimo pomen odločitve v nemški vladni krizi v prvi vrsti v tem, da je zmaga ideja parlamentarne demokracije, ki jo danes razni kapitalistični hlapci hočejo na vsak način ubiti.

Dr. Oton Bauer k političnemu položaju v Avstriji.

Sodrug dr. O. Bauer je govoril na dunajskem shodu o političnem položaju v Avstriji z ozirom na krizo vlade tudi o stanovanjskem vprašanju med drugim:

Vsa politika dr. Seipla je šla za tem, češ, da je močnejše v Avstriji vladati tudi brez ozira na socialno demokracijo, brez vpoštevanja nje zahtev. Rezultat je bil, da je moral Seipel sam priznati, da takoj ne gre več dalje in da bo treba ubrati drugačno pot. To je priznanje, da se brez socialnih demokratov v Avstriji trajno ne da vladati. Socialni demokrati so se z vso resnostjo pričeli pogajati o sedanjih političnih krizi. Zakaj, če bi bilo močnejše, da se odpravijo napete razmere, kakor imenujejo krizo, potem smo pripravljeni sodelovati. Imamo prav resne vzroke za to, zakaj pomanjkanje kapitala postaja v Avstriji vedno večje. Če inozemstvo vidi, da pride v Avstriji vsako nedeljo, zdaj tu zdaj tam, do krvavih spopadov, če se politične napetosti zaostrejo tako nevarno, da utegnejo vesti vsak hip do nesilnosti, potem bo pomanjkanje kapitala le še večje kakor je, in to mora imeti za posledico nezaposlenost, glad otrok in obup žena. Temu gospodarskemu vzroku se pa pridružuje še politični. Po 15. juliju se neti v avstrijskih deželah fašistično gibanje, in to bi utegnulo končno dovesti do dogodkov, pri katerih bi sicer gospodje zvedeli, da je avstrijsko delavstvo pripravljeno na vsako žrtev, da ubrani svojo svobodo, da bi se pa

vendar morale doprinesti velike žrtve in da bi imelo to nenadomestljivo gospodarsko škodo.

Rekli smo že na zadnjem kongresu stranke in morali smo to povedati sedaj še bolj s povdankom, da hočemo storiti vse, da se javna stavbna delavnost dvigne. Meščanske stranke zahtevajo za to koncesijo, da se obenem odpravi stanovanjska zaščita. Toda, če se spomnimo na položaj nezaposlenih, delavcev sploh, širokih množic obubožanega meščanstva, bednega dunajskega trgovstva in njih nameščencev, tedaj spoznamo, da bi bilo znatno zvišanje stanarin nevarno za široke množice. Vendar pa nismo odklonili vsakršno razpravljanje o tem. Stavbno delovanje je tako nujno potrebno in važno, da je tudi zanj treba do-
prinešiti nekaj žrtev, da ga dvignemo. Toda seveda žrtve le v ozkih mejah, ki nam jih dopuščajo življenjski pogoji.

Kako daleč smemo? Šli smo tako daleč, kolikor so meščanske stranke zahtevale v zadnjem volilnem boju: Stanarina naj bo taka kot je v dunajskih občinskih hišah. To povprečno 18—20 g za kvadratni meter. Rekli smo zaradi tega gospodom: Tudi to je žrtev. Zakaj del najemnikov bo, ki bodo morali več plačevati kakor plačujejo. Toda to žrtev prevzamemo, da se dvigne stavbno delovanje. Če gospodje to odklonijo, potem ni drugega izhoda kakor: Odloči naj narod!

—k.

K polemiki z Delavsko Pravico.

Polemika, ki smo jo vodili s tednikom »Pravica«, je izzvala veliko zanimanja med našimi čitatelji. Ker je bila vsa ta polemika enih misli v pogledu na stvar, zato radevolje pričujemo votum separatum, ki ga podaja sledeči članek, v prepričanju, da se razvije iz tega lepa polemika, ki pa naj bo v svojem tonu dostojna in vsem našim ljudem dostopna.

Živimo v izrednih razmerah, ko so tendence za poslabšanje naše socialne zakonodaje in za razbijanjem delavskih organizacij močne. Nič ni danes bolj na dnevnem redu, kakor ta nevarnost. V tej situaciji ne sme biti nikakega medsebojnega izigravanja raznih delavskih organizacij. Vsak, ki so mu interesi delavskega pokreta na srcu, mora stremeti za organizacijo enotne obrambe in ne sme potiskati nikogar brez potrebe med sovražnike. Te potrebe sicer tudi dosedanja polemika v »Delavski Politiki« ni za-

nikala. Tudi ona priznava potrebo, da se usmerjajo na terenu Delavske zbornice vse sile delavskih organizacij v enotne akcije. To bi bilo za enkrat dovolj. Več kakor to bi tudi skupna eksekutiva strokovnih organizacij, kakor si jo zamišljata »Ogenj« in »Pravica«, ne mogla dati.

Stvarna razlika toraj tu ni bog ve kako velika niti med obema listoma, kaj šele med menoj in dosedanja polemiko. Za kooperacijo, kakor je v tem trenutku potrebna, je potrebno gotovo psihološko razpoloženje. To pa se da ustvariti le, če se izogibamo skrbno vseh demagoških podtikanj in pretiravanj. Mene je bolelo, da v tem oziru naša polemika ni bila na višini. Mislim, da je manj nesreče v tem, če to odkrito priznamo in če povemo, da tak način polemike ni izraz vsega našega javnega mnenja.

V stvari sami je moje mnenje, da spada ta polemika težko v dnevno časopisje in da vsaj ta moment ni ugoden za njo. Če pa se je že započela, naj povem še jaz svoje mnenje.

Marksistične organizacije zbirajo v svojih vrstah delavno ljudstvo kot tako. Parola zbiralnica je za razredne organizacije razredna skupnost.

S tem ni rečeno, da za naše organizacije drugi problemi ne obstojajo. Verski, narodnostni in drugi problemi se ne ustavljajo pred njihovimi vrati. Vsi ti problemi pa se morajo reševati na znotraj in tako, da nam organizacijske skupnosti ne rušijo. Načel in problemov je na svetu brez števila. Ako bi dopuščali, da cepi vsaka načelna razlika organizacije, potem bi zapadli v skrajni individualizem in popolno anarhijo.

V marksističnih organizacijah se zbirajo tisti, ki mislijo, da so najvažnejša vprašanja, ki se rešujejo v praktični politiki, ekonomska in socialna. V kolikor njih pomen danes še ni videti dominanten, bo postal v bodoče očitno dominanten. Nagla rast svetovnega prebivalstva, postopno izčrpanje še neizrabljene produkcijske rezerve, akumulacija kapitala, vse to daje slutiti za bodoča desetletja in stoletja silne socialne boje, ki bodo preobrazili iz temelja obličje zemlje. Ta razvoj bo postavljaj ekonomske in socialne probleme vsak dan silneje na dnevni red. Ljudje pa se grupirajo k akcijam vedno po problemih, ki so na dnevnem redu. Ni treba, da bi bili ti problemi po nekem absolutnem merilu najvažnejši. Biti morajo najaktualnejši ali za praktično politiko najvažnejši. To so razlogi, da verujemo, da imajo razredne organizacije veliko bodočnost.

Če se pojavijo taka uverjenja tudi kje drugje, je treba vzeti take pojave s simpatijami na znanje in kot dokaz, da nas naša prognoza ne vara. Dolžnost, ki se nam vpricho takih pojavov stavlja, je, da se resno vprašamo: Ali nismo postavljali v svoji dosednji praksi tudi sami ovir za zbiranje vseh sil delovnega ljudstva v skupnih organizacijah? Ali nismo polnili predalov svojih časopisov z noticami in članki, ki zlasti verskih vprašanj ne obravnavajo v onem duhu strpnosti, dostojnosti in resnicoljubnosti, ki je nujno potreben za pokret, ki hoče postati razreden v tem smislu, da daje prostor za vse sile socialističnega pokreta. Treba je podrti resnico, da pri nas nimamo samo krščanskega socializma, ampak tudi struje, ki mislijo, da sta krščanstvo in socializem nezdružljiva pojma. Te struje so po mojem mnenju ravno tako ovira za pohod socializma, kakor v posebnih organizacijah oddvojeni krščanski socializem. Ali naj vidimo poseben namen v tem, če si kdo ob priliki zgornj omenjenih tendenc za skupnostjo ne samo ne postavi zgornjega vprašanja, temveč še potencira pisavo, ki mora odbijati in bi delalo vso čast vulgarnemu svobodomiselstvu izpred petdesetih let, ki ni

imelo pojma o tem, da je v tisočletnih tradicijah navadno vedno več življenske modrosti, kakor jo površna analiza vidi. Ob enem, ko dopuščamo tako pisanje, ne nehamo povdarjati, da je pri nas prostor za vse proletarce.

Tako postopanje ni dosledno.

Na eni in na drugi strani nam bodo rekli: Na trhle temelje bi zidali, ako bi se postavljali v vprašanjih svetovnega nazora res na liberalno stališče.

Toda na kakšno drugo stališče naj se marksistične organizacije postavijo? Njih pripadnike družijo samo močno npravno hopenje, ne pa enoten svetovni nazor. Naše organizacije so danes napram vsakemu filozofskemu sistemu tolerantne. Zakaj bi se moralah nehati ta tolerantna napram tako važnim versko-etničnim gibanjem in organizacijam, kot jih predstavljajo krščanstvo in katolicizem? Posameznik sicer ne more biti tolerant, ker resnica ni tolerantna. Vendar taka intolérance ne onemogoča sodelovanja v do verskih vprašanj indiferentnih organizacijah, ako smo si v enem edini: Da duš ne osvaja Dostojevskijev veliki inkvizitor, ampak Kristus. Veliki inkvizitor je organizator-politik, bitje iz tega sveta.

S temi sredstvi pa se izgubljena enotnost svetovnega nazora ne bo ponovno vpostavila. Ne bo je vpostavila ne znanost, ne politika, ne zaključenost organizacij, temveč žrtvovanje, ljubezen, npravna in verska (!) globina. Pri nas dosedaj veljavna, a ne nespremenljiva cerkvena politika je hotela delati za svoje cilje v lastnih krščanskih organizacijah, ki segajo na vsa polja. Te organizacije rušijo razredne organizacije in združujejo nasprotno razrede pod enim krovom. One ustvarjajo razredni solidarizem.

Idejno gibanje, ki je dalo povod za to polemiko, je zrasklo iz odpora proti solidaristični organizacijski formi in pomeni iskanje novih smernic, ki jih moramo registrirati kot znak novih obzorij. Ne še kot dan, ampak kot jutranjo zarjo.

Na nas je, da storimo vse, da uredimo razmere pri nas tako, da bodo pripadniki tega gibanja res lahko zavzeli mesto v naših organizacijah.

Mi nimamo vpliva na to, kakšno stališče bi zavzela do takih res versko tolerantnih razrednih organizacij cerkev. Mislimo pa, da bi sprememba dosedanje njene politike ne bila bolj nevarna, kakor njen sporazum s fašistično državo, ki ga je treba zabeležiti kot znak za v bistvu spremljeno politiko cerkve pri zasledovanju njenih načel. Gotovo je, da bi bila taka sprememba cerkvene politike za cerkev in za socializem dogodek zgodovinske važnosti.

Pa bilo to, kakor bilo. Razredne organizacije v nobenem slučaju ne bodo ničesar zgubile, če se postavijo v verskih vprašanjih na stališče prave in iskrene tolerance.

Odločilni dnevi v Avstriji.

Vlada katoliškega prelata dr. Seipla je demisionirala in celokupna avstrijska politična javnost z velikim zanimanjem sledi dogodkom na Dunaju. Kljub temu, da med koaliranimi strankami buržuazije načelno ni velikih diferenc in je brez nadaljnega možno misliti na isto kombinacijo in celo skoraj neizpremenjeno postavbo, je vendar vse osredotočeno na to, kaj bodo dejali socialni demokratje, ki dosledno stoje na stališču, da ne po-

puste v svojih upravičenih zahtevah niti za korak.

Pogajanja med strankami v bistvu niso prinesla nič novega. Prej koalirane stranke izražajo zveznemu kanclerju svoje zaupanje, socialni demokratje zahtevajo to, kar vedno.

Toda kljub temu, da ta vladna kriza ni bila izzvana radi gospodarsko-političnih diferenc in teženj katekoloj vplivne stranke, vendar se očitno čuti težak vzduh nevzdržne

MAJSKI SPIS

izide na 88 straneh. Vsebinsko njegova bo izvirna. Slike iz delavskega življenja, delavske povesti, znanstvene razprave o delavskem gibanju bo vseboval. Naročite, kdor še ni! Zakaj vsak delavec ga mora imeti in čitati!

situacije v Avstriji, ki je nastala s po-ostritvijo razrednih nasprotstev.

Avstrijska buržuazija dviga visoko svojo glavo. Njen fašizem narašča in grozi delavskemu razredu. Socialne pridobitve delavskega razreda, organiziranega v socialni demokraciji, so po mnenju avstrijskega meščanstva sedanjim razmeram nepotrebne in seveda za meščanstvo škodljive.

Kakor se je položaj po vojni v vseh državah normaliziral, to se pravi, kakor so »možje močnih rok« uredili notranje razmere, tako se to hoče v tem času očitavati v Avstriji.

Avstrija prehaja sedaj v tako razdobje, kjer se bo prejel ali slej moralo odločiti: ali to, ali ono. Gospodarska kriza, ki je v zadnjem gospodarskem letu zlasti na delovnem trgu napravila občutljive pretresljaje, sili prebivalstvo Avstrije, da se odloči za politiko energičnih rok.

Se vedno imamo v spominu pokus dr. Seipla za spremembo ustave v tem smislu, da dobi glava države, to je zvezni kancler, tudi večji delokrog, kjer lahko samo on odloča. Uresničenje tega predloga se je izjalovilo, ker je opozicija socialne demokracije preveč močna in ker liberalni Velenemci ne zaupajo popolnoma katoliškemu prelatu dr. J. Seiplu. Toda kljub temu, da Seipel v tem ni zmagal, so očitne njegove politične poteze in jasen dokaz, da avstrijsko meščanstvo smatra demokracijo kot edinko v gospodarsko-političnem razvoju Avstrije.

Prav tako pa ne popusti socialna demokracija. Zahteva po stanovanjski zaščiti je še vedno na dnevnem redu in ker gospodarji s Seiplom hočejo ukinitve stanovanjske zaščite, zahtevajo socialisti — ljudsko glasovanje. Torej čisto razredna borba v najširšem stilu: Za gospodarje ali proti njim.

Prav tako važno pa je omeniti pohod fašizma. 7. oktobra 1928 je bila vojna napoved avstrijskih fašistov proti socialni demokraciji in proti avstrijskemu proletariatu. Od tedaj se vrše vedno male praske in dr. Seipel se javno postavlja na stran fašistov in proti delavstvu, češ, ako vas ne bomo na demokratičen način, bomo spravili nad vas fašiste.

Razredna nasprotja so sedaj tolika, da je Avstrija sredi zelo ostre politične notranje borbe, katere izid utegne biti odločilen za bodočo obliko Avstrije.

V teh odločilnih časih, ko močna socialna demokracija išče najuspešnejše formule za rešitev situacije, za omiljenje gospodarske krize in odpravo brezposelnosti, je demisijski dr. Ignac Seipel s celokupnim kabineto brez pravega parlamentarnega povoda z jasnimi tendencami, ki pričajo, da ne mara sporazuma s socialnimi demokrati in z jasnim znakom, da ne mara upoštevati zahtev in predlogov avstrijskega proletariata. V teh težkih časih je dr. Seipel, katoliški prelat, premaknil politično os Avstrije in jo obrnil proti delavstvu. Prihodnje kombinacije, pa najsibodo kakršne koli že, bodo potrdile, da je Seipel v teh dnevih vrgel rokavico. —

Franjo Aleš.

Še danes se vpiši v Cankarjevo družbo!

Kako žive naši viničarji?

Računi in misli ubogega viničarja.

Viničarji so menda najbolj uboge pare na svetu. Delati in garati morajo iz rane zore v pozno noč — kljub vsem uredbam in odredbam — za hrano pa večkrat nimajo niti počenega groša, ker to, kar jim plača posestnik, je veliko premalo za vsakdanji kruh.

Nek naš sodrug, oženjen viničar, oče enega otroka, nam je pred časom poslal »račun« o svojem bednem gospodarstvu, ki ga je sestavil na podlagi točnih zapiskov za preteklo leto 1928.

I. Dohodki	
so znašali za celo leto 1928	Din 6.372,50
II. Izdatki:	
1. Ohleka za viničarja	Din 370.—
2. ohleke za ženo	» 589.—
3. obutev viničarja	» 436.—
4. obutev za ženo in otroka	» 810.—
5. za meso (52 krat v letu)	» 185.—
6. za hrano in druge stroške	» 3.603,50
7. za rejo 1 prašiča	» 200.—
8. za časopise in drugo čtivo	» 65.—
9. za pijačo	» 30.—
Skupaj	Din 6.288,50

Rušilci strojev.

Ljubljanski »Delavski oder« uredil pravljico uprizoritev drame Ernesta Tollerja »Rušilci strojev«. Delo, ki je pisano deloma v verzih, deloma v (mitični) prozi, je prevedel Mile Klopčič, režira pa Bratko Kreft. Prevajalec je napisal k drami uvod za lažje razumevanje drame, iz katerega priobčujemo odlomke, ki nam jih je odstopil »Delavski oder«.

Kapitalistični način proizvodnje in njega nositeljica, buržuazija, je od 15. veka vršila svojo zgodovinsko nalogo, »osredotočiti razpršena, malenkostna in nezadostna produkcijska sredstva, razširiti jih in izpremeniti v močno delujoč element sedanje produkcije«. (Engels.) To nalogo je vršila paralelno z razvijanjem tehnike. Napredovanje delavcev pa je spremljalo obubožanje delavcev. Do največjega izraza je prišlo to v Angliji, ko je predilni stroj nadomestil kolovrat in mehanične statve ročne statve. Najtežje dni je takrat preživelo angleško delavstvo. Uvedba predilnih strojev je uničila domačo obrt in tirala do tedaj svobodne obrtnike v tovarne. Odrasli delavci so sploh težko prišli do posla. Strojem so strogle povečini ženske in otroci, ker imajo nekežnejše roke, delavci pa so bili zaposleni v večini na ob parnih kotlih. Njihove težke roke niso za tako »delikatno delo«. V tovarnah je bila zaposlena čisto triletna deca, ki je morala delati tudi ponoči, brez odmorov. Sol ti otroci sploh niso poznali, propadali so v »nemoralno življenje«, dolžnost do svojih staršev sploh niso poznali. Bili so v tej bedi in sužnosti tako topi, da so celo komisarjem dejali, da jim gre dobro, ako delajo 14 ur na dan, razcapani in gladni, garajoč od jutra do poznega večera. Ni so razumeli niti vprašanja: Ste trudni? (Komisar Horne v Willenhallu.) Ni čuda, da so potem delavci govorili: Ostale sem, predem sem bil mlad. Podjetniki so nalažali delavcem visoke kazni za najmanjši prestop v službi, poplačati so morali sleherno

poškodbo stroja, prihajati do minute točno na delo. Stanovali so v takozvanih kotožah. Bile so to eno- ali dvonastropne hišice iz opeke. Ventilacija stanovanj je bila nemogoča, sobe so bile natrpane z družinami. Če ste so bile netlakovane, porasle s plevelom, brez odvodnih jarkov, s smrdečimi mlakami; po cestah pa sprevali pojocih beračev. Tako stanovanja je imel proletarijat razen dela Londona po vsej Angliji. In družinsko življenje? Neudobna, zamazana soba skorodna brez pohištva, oče dela ves dan, žena dela ves dan, deca dela ves dan, vsak na svojem mestu, vidijo se le zjutraj in zvečer. Kje je tu sploh mogoče družinsko življenje? Je potem čudno, da je število kriminalnih prestopkov raslo iz leta v leto? (Leta 1805 4600, leta 1815 7900, leta 1842 31.300!) Prebivalstvo mest se je podvojilo v 30 letih, prestopki vsakih 5 in pol let. Razmerje prebivalstva in prestopkov je bilo v okoliših 1 : 1043, v industrijskih krajih 1 : 840, v vsej Angliji 1 : 660.

»Nobeno oko ni videlo«, pripoveduje nekdo, »nobeno uho ni slišalo in nobeno srce ni moglo občutiti bol trpljenja, ki so ga pretrpeli ti ljudje.« Kdo bi potem še zahteval od razreda, ki mora prenašati vse zle posledice socialnega »reda«, da ta socialni red spoštuje? Iskali so svojega sovražnika ter ga našli v — strojih.

Župnik Malthus pa je v istem času učil, da je beda posledica preštevilnega prebivalstva, češ, da se življenjska sredstva množe v aritmetični, prebivalstvo pa v geometrični progresiji. Ako hočemo potemtakem zatreti ubostvo, je treba, da ljudje (namreč pravi delavci) omeje množenje z navedeno vzdržnostjo. Malthus vidi organizme le kot hrane potrebne, ne pa tudi kot liferante te hrane!

»Čim pustimo, da zavladajo stroji, bomo sužnji. Razbijmo jih, dokler se ne razpasejo!« Ta klic se je rodil iz tedanje bede in glada. Saj so bili še do polovice 19. stoletja izobraženi Angleži, ki so smatrali stroje za božje izrodke človeškega duha. In ko je Ned Ludham ali Ned Lud razbil v Nottinghamu stroj za pletenje nogavic, se je

Tako je ubogi mož kljub težkemu in sila napornemu delu prihranil celih 84.— Din — za stare dni...

H koncu pa pravi naš viničar:

»Ker so pri nas delali profesjonisti od septembra 1927 do julija 1928, sem imel delo jaz vsak dan, to delo pa sedaj odpade in bo tudi zaslužek še manjši, ker eden viničar dela v enem letu kvečjemu 170 dni za dno. Tako živim jaz! Kako pa živijo tisti, ki imajo večjo družino? Ljudi pa mora imeti vsak viničar več, seveda same delavce, močne in mlade ljudi, starih ne potrebuje. Kako žive

tisti, ki so tako nesrečni, da imajo več malih otrok? Ta jih lahko zapre v zaboj, kakor domače zajce, da jih nihče ne vidi. Moj ideal bi skoraj bil, da bi ti nesrečneži sploh otrok ne imeli, da bi izumrl ta zarod in z njim vred tudi vinogradi, kar bi tudi ne bila ravno velika škoda. Ali imamo mi sploh kakšno domovino? O njej čujemo govoriti, nas pa porivajo iz kraja v kraj; ko pa ne more več skočiti s zajcem vred, potem pa naj le pogine kje v jarku. Za njega ni več strehe, še manj pa kruha, od katerega itak ni bil velikokrat sit.

H. L.

Dnevne novice.

Ob proslavi štiridesetletnice uvedbe Prvega maja bo proletarijat po vsem svetu skušal proslaviti ta manifestacijski dan za delavske pravice; politično in duhovno svobodo, svobodo besede in izražanja svojega mnenja, osebnosti delavnik, delavsko varstvo in socialno zaščito. Prvi maj je dan zbujač se svobodne narave, dan cvetoče spomladi, ki naj bi narodom simbolično kazal pot k vstajenju, pot k svobodi, pot k kulturi, pot v lepo bodočnost bratstva, svobode in enakosti. Prvi maj spoštujemo, ker je simbol vstajenja zatiranih, vstajenja in duhovnega prerodenja človeštva.

Heil — Živijo. Terminologija naših narodnih pozdravov se je zopet obogatila za nov unikum: »Heil — živijo«. Do solz smo bili gnjeni v nedeljo na mariborskem trgu svobode, ob sprejemu 130 nemških avtomobilistov na svetih slovenskih tleh. Narodne dame v narodnih nošah in gospodje s sokolskimi znaki, so navdušeno vzklikali »Heil« rejenim nemškim buržujem, ki so v zalivalo lenili svoje jezike s »živjo«. Čez cesto je briljiral napis »Willkommen« z orlom medvojnega Nemčije. Pri vstopu v dvorano »Union« istotako jugoslovanski in nemški orel, okrašen z nemškimi državniimi zastavicami in trakovi. In kakor je bilo vse potvorbno, tako so bile tudi te zastavice in trakovi potvorbni. Naši predstavitelji se menda ne vedo, da je Nemčija republika in da so njene, po weimarski ustavi določene državne barve, črno, rdečo in zlato. Najbrž jim je pa bila, ravno tako kakor tistim piranom Nemcem, republika »schocking«, zato so jo prekrili s črno, rdečo in barvami predvojnega, monarhističnega Nemčije. Kajti kljub vsej gonji proti barbarski medvojni Nemčiji, je bila ta našim todljubom vendar stokrat ljubša, kakor sedanja republika. Če so v nedeljo pokazali, in v svoji notranosti še vedno monarhistični nemški buržui, so gotovo imeli nad tem dopadenje. Glijah, kup štrih. Ja, da ne pozabimo. Vojška godba je igrala »Deutschland, Deutschland über alles«, po melodiji avstrijske cesarske pesmi, in vsa narodna množica je pobožno poslušala kakor v cerkvi. Če bi si upal kdo isto storiti ob kakih drugih prilikah, bi ga gotovo zaprli radi veleizdaje. Kaj šele, če bi delavci peli svojo himno »Internacionalo«. — Buržuazija je internacionalna, delavci, zapomnite si to. Heil — živijo, jugoslovanski Maribor!

Vladna kriza v Avstriji je zlasti neprijetna meščanskim strankam, ker, če bi kriza trajala daljšo dobo, bi v meščanskih strankah nastalo več ali manj nesoglasja. Tirolski nemški nacionalci so se že sprli. V kmetijski zvezi in pri krščanskih socialcih se pa tudi pojavlja dvoje naziranje. Eno naziranje, ki zahteva odločen nastop proti

socialnim demokratom, drugo pa uvideva, da je socialna demokracija močan politični faktor v državi, ki se trudi in dela v korist naroda z velikim uspehom. Preziranje tega političnega faktorja v državi, bodisi pri zahtevah ali pri sestavi vlade, bi zbudilo med narodom nejevoljo in beg pristaev iz meščanskih strank, zlasti, ker so socialni demokrati pripravljeni z ozirom na nevarnost za demokracijo, postaviti svojega moža v službo socialnih in političnih interesov. Iz tega razloga je pričakovati rešitev krize že te dni.

Vsled preobilice gradiva smo bili primorani izpustiti podlistek v današnji številki.

Mezdne konfliktne v Nemčiji imajo v porurskih premogovnikih in v kovinski industriji. Pogajanja so bila prekinjena brez uspeha.

Dr. Seipel je jako slabe volje in grozi, da odstopi kot predsednik krščansko-socialne stranke. Jezi ga zlasti nesoglasje v njegovi stranki.

Bodoči avstrijski kancler bo Kienböck, Schmitz ali Kunschak. V drugi vrsti dr. Ramek ali dr. Rintelen. Tako žele krščanski socialci.

Heimwehrovci groze z bojem na nož. Na konferenci koroskih Heimatschützlerjev je eden izmed njihovih voditeljev, dr. Pfriemer, zagrozil: »Kar na Dunaju rečejo, na to nič ne damo. Za Heimwehr velja edinole brezobziren boj proti socialdemokratom, boj na nož. Vedno smo napovedovali pohod proti Dunaju in ne bomo mirovali prej, dokler si »rdečega Dunaja« popolnoma ne osvojimo.« Dunajsko delavstvo pa pravi: »Kar pridite, če hočete odnesti krvave glave.« Kajti Dunaj sam šteje eno tretjino vsega prebivalstva Avstrije.

Dajte kruha državnim nameščencem in delavcem! Dognali smo, da neki uradnik, ki ima nad 20 let službe in je maturant, z dvema otrokoma ter prejema okroglo 2200 Din mesečno, ne more plačati najemnine in mu vsled tega preti deložacija. Najemmina in razmeroma velika — nekaj nad 300 Din. Toda on je ne more plačati. Po časopisu pa se ne sliši drugega kot samo redukcija in zopet redukcija. Teh je že itak bilo dovolj. Dajte pošteno plače!

Leon Trocki ne pojde v Nemčijo. Nemška vlada je iz političnih vzrokov zavrnila prošnjo Leona Trockega za naselitev v Nemčiji.

Za kakšen zločin dobiš v Italiji 6 mesecev zapora. Po »volitvah« v Italiji je izjavil volilec: Glasoval sem z »ne«, ce bi bili vsi tisti, ki so istega mnenja kakor jaz, glasovali z »ne«, bi Mussolini ne bil izvoljen. Pa so ga pošteno obsodili v imenu svobode prepričanja.

Diplomatična pogajanja med sovjeti in Vatikanom. Čeravno vedo klerikalni listi, predvsem »Slovenec«, povedati strašne stvari, kako boljševiki morijo katoliške duhovne ali duhovne vobče, se vendar sveti oče papež ne obotavlja, sklepati mir tudi s temi »sovražniki« svete vere, kakor ga je sklenil z italijanskim dvorom in Mussolinijem. Sedaj se namreč vrše pogajanja med Vatikanom in Moskvjo. »Kšeft« je »kšeft« in praktični papež ne gleda nazaj, ampak samo naprej!

Ogrska proti razorožitvi. Eksekutiva socialistične delavske internacionalne je pozvala priključene stranke vseh dežel, da se pridružijo z resolucijami njeni akciji za čimprejšnje sklicanje razorožitvene konference. Ogrska socialistična stranka je v ta namen sklicala v Segedin velik shod, kjer naj bi se o tem govorilo in sprejela primerna resolucija. Vlada pa je ta shod prepovedala, češ, da je to internacionalna zadeva in ne specijelno Madžarska, in da bi bil s tem shodom lahko ogrožen javni mir in red. To je tista Ogrska, ki vedno jadicuje, da so jo popolnoma razorožili in na vse strani zatirajo svojo miroljubnost.

Razžaljena »patrija«. Dne 7. aprila se je vršila na Dunaju na »Hohe Warte« državna nogometna tekma med Italijo in Avstrijo. Tekmi je prisostvo-

Član »Cankarjeve družbe«

bo vsak organizirani sodrug in sodružica. Zaupniki, ki ste dobili bloke, ali jih imate že izpolnjene? Pišite po druze. — Cankarjev spomenik postavimo velik — zato bodite vsi člani.

valo 50.000 gledalcev. Borba je bila nad vse srčita in so Avstrijci dobili bitko s 3:0. Sedaj pa je celo Mussolini pokoncu in dela iz tega visoko politično vprašanje. Italijani so pijani samih zmag; zmaga nad Vatikanom, kateremu je Mussolini dal vse adute in potem volilna »zmaga« in sedaj je še manjkala zmaga na nogomet. polju in italijanska »bandiera« bi zaplapolala nad nekoč mogočnim cesarskim mestom, ako že ni bilo usojeno slavnemu generalu Nobilu zasadiš iste na severnem tečaju... Sedaj bruha jo fašistični časopisi iz vseh kalibrov ogenj in žveplo na nehvaležno ter ponižano Avstrijo, kateri grozijo, da ji bodo že vrnilo milo za drago. Na igrišču je namreč bila razvešana italijanska tricolora, ki jo je pa baje veter odnesel. Nadalje je baje godba igrala neko himno, ki pa ni bila italijanska. Mogoče, da so tedaj tudi Avstrijci nekoliko grešili v svoji gostoljubnosti.

Rumunski delavski sindikati razpušeni. Komunistični nemiri, ki so bili dne 7. t. m. v Temešvaru, so dali rumunski vladi povod, da je razpustila sindikate (strokovne organizacije), v katerih so se baje komunisti udeleževali. Državno pravdnštvo je v sredo zapечатilo lokale delavskih sindikatov in lokal komunistične stranke v Bukarešti.

Madžarski diktator grof Bethlen je že osem let ministrski predsednik. Zadnje dni je sprožil misel, da hoče revidirati parlamentarizem. Odločno so se pa uprli taki nameri socialni demokrati, demokrati in celo klerikalci. Rekli so, da je madžarski narod demokratičen in ne bi dopustil nameravane fašistične diktature. Bethlen je nato emilil in preklical svoje izjave.

Ali ni to tudi žaljenje Italije? V Bologni se je vršila nogometna tekma med Čehoslovaki in Italijani. Italijanska zveza je podarila čehoslovaški ob tej priliki 150 kilogramov težek Mussolinijev kip. In sedaj leži ta kip v Prazi v kolodvorskem skladišču, ker čehoslovaška nogometna zveza noče plačati za kip izredno visoke uvozne carine. Čehoslovakom je torej več za denar kakor za osebnost kult pospešujoči dar.

Mehikanska revolucija klerikalizma je menda domala končana. Vse tri vojske upornikov so v begu in razpadu.

Italija zopet hujska. »Giornale d'Italia« ve, kakor poročajo dunajskim listom, da snuje naša država obmejne tolpe komitativ. To je naravnost neverjetno in neresno očitjanje in očitno nima drugega namena, kakor zbujati sovražno napetost med dvema sosednjima državama.

Kako znajo v Avstriji! Uprava avstrijskih železnih cest je sklenila uvesti avtobuse, ki bodo spopolnjevali promet. Avtobusi bodo vozili deloma paralelno z železnico, deloma pa bodo vozili tudi v stranske kraje, kamor se z železnico ne more. Paralelno bodo tako vozili, da bodo izpolnjevali daljše preseljevanje med osebnimi vlaki. Proge bodo deloma zelo dolge, n. pr. iz Dunaja v Linz, tedaj nad 200 km. Avtobusi bodo imeli po 25 sedežev in prostor za prtljago. Cena bo enaka kot je na železnici. To bo v veliko korist potujočega občinstva, ki bo imelo vsak čas vozna sredstva na razpolago, a na drugi strani bo to v veliko korist podjetja, ki ne bo rabilo toliko balasta kot za imajo vlaki, ki včasih peljejo par oseb, morajo pa težko garnituro vlačiti semintja. Ko bi tudi kje druge bili tako praktični in ne samo v Avstriji!

Lloyd George David, bivši predsednik britske vlade, je objavil članek, v katerem pravi z ozirom na razorožitveno konferenco, ki prične te dni zborovati, da bi Evropa še ene vojne ne vzdružala. Svetovna vojna jo je pokopala za dobro enega pokolenja, nova vojna bi jo pokopala za sto let. V vojni postane človek divjak, in edina razlika med vojno nekdanj in sedaj je, da se sedanje vojne vodijo z znanstvenim barbarstvom. Znanost se v vojni prostituira. In končno pravi, da bo treba diplomate naučiti, da bodo drugače govorili in nastopali kakor nekdanj ter se obračali na svetovno mednarodno sodišče. George govori to pred volitvami na Angleškem. Vsekakor so pa važne in pametne besede, ki naj bi jih tudi Zveza narodov in razorožitvena konferenca vpoštevali. Žal, da je do dejani tako daleč.

V Indiji je tudi diktatura. Indijski podkralj je razpustil indijski parlament, ker predsednik ni hotel dati v razpravo zakona o varstvu javnega življenja, češ, da ima indijska vlada sama pravico ukrepati o javnem varstvu. Podkralj je tudi izpovedal poslovnik parlamenta, da ne bo več omogočal sabotirati angleške zakonodaje. V Angliji torej za kolonije ali dominijone ne velja demokracija.

Janovska afera. Člani rodbine grofa Stolberga se medsebojno obdolžujejo homoseksualnosti. Dne 9. t. m. je prispela komisija iz Berlina v Janovico, da izvrši lokalni pregled glede umora grofa Stolberga. Komisija je ugotovila, da nezgoda mladega grofa ni izključena. Mnogo bolj senzacionalno se je razvilo zaslišanje članov grofovske družine. Grof Karl, brat umorjenega in oba mlajša sinova istega, so se medsebojno obdolževali homoseksualnosti. Nadalje se je dognalo pri tej priliki, da oba mlajša sinova umorjenega grofa nista njegova, marveč njegovega brata Karla, ki živi na Štajerskem. Lepi ljudje so ti Viljemovi zlahčiči!

Delavski oder »Svobode« v Ljubljani. Vaje za »Rušlice strojev« se vršijo redno

vsak ponedeljek, sredo in petek ob pol 8. uri zvečer v Delavski zbornici Opozarjamo vse na članek »Rušlice strojev« v današnji številki, ki ga priobčujemo v boljše razumevanje zgodovinskega ozadja drame. — So drugi, sodružice! Udeležite se vaj redno in pripeljite še nove člane in članice! — Delavski oder.

Kultura.

Delavci! Cankarjeva družba vam nudi za mal denar lepe knjige. Umetniška Matica vam nudi za mal denar lepe slike. Potrebno je zato, da ste član obeh društev. Ali veste, kaj vam nudi Umetniška Matica? Za letnih 24 Din eno originalno sliko, eno reproducirano sliko ter eno knjigo. Letos bo ta knjiga monografija našega priznanega kiparja Tine Kosa. Krasne celostranske slike nam bodo pokazale vsa njegova najboljša dela. Torej troje del za 24 Din na leto!!! Za delavce bo letos originalna slika vzeta iz delavskega življenja! Pristopajte k Umetniški Matici! Priglasite se za poverjenike, ki jim nudimo 10% popusta. Kdor nabere 10 članov, prejme vsa tri dela zastonj. Posebno bi rabili poverjenike za delavce v Mariboru, Mežici, Prevaljah, Guštanju, v Celju, Zagorju, Ljubljani-okolica, v Kranju, Trzinu in na Jesenicah. Pišite po potrebne tiskovine! Naslov: Umetniška Matica, Ljubljana, Dunajska c. 35. Odbor.

Čulkovski:

Ko bi moja veljala.

Za domovino umreti je slast!
pravijo »rodoljubi« iskreni.
S krvjo si operimo čast!
pišejo žurnalisti »pošteni«.

Če bi pa moja beseda veljala,
bi najprej žurnaliste in rodoljube
si v prvih jarkih granata izbrala.
Nič več bi ne bilo vojne pogube.

Maribor.

Mariborski zaupniki! Vi ste bili vedno na glasu kot dobri organizatorji in marljivi delavci za delavsko stvar. Ali kaj porečete k Cankarjevi družbi, kjer so imenoma navedeni vsi zaupniki, ki so nabrali več članov za Cankarjevo družbo? Ali niste opazili, da je med njimi le ena Mariborčanka, ostali pa so ljubljanski sodružgi? Ali se vam ne zdi, da nas bodo pri tem delu ljubljanci posekali? Sezite po blokkih, ki se dobe v čitalnici Delavske zbornice in začnite s podvojen silo delati! Tokrat se bo treba res pokazati!

Delavska akademija. Dne 30. aprila se vrši v dvorani Union (Götz) delavska akademija. Sodelujejo vsa delavska kulturna društva. Začetek ob 20. uri. Delavci, sodružgi, zbirajte! Posetite polnoštevilno to prireditel, da tako počastite predvečer praznika dela.

Podružnica »Svobode« v Mariboru sklicuje svoj redni občni zbor za soboto, dne 11. maja 1929 ob 8. uri zvečer v »Ljudski dom«. Pozivajo se vsi člani, da se občnega zbora polnoštevilno udeležijo. Poravnajte pravčasno članarino. Odbor.

Najemnine v novih občinskih hišah. Razen delavske kolonije ima mariborska mestna občina okroglo sto stanovanj v novo zgrajenih hišah v Smetanovi in v Frančiškanski ulici. Razen tega sta še dve lahki stavbi, ki jim pravijo zasilna stanovanja, in pa nova šoferska hiša. Najemnine v prvomajnih hišah so dosedaj znašale eno tretjino one vsote, ki je potrebna za obrestovanje ter amortizacijo zadane kapitala. Dve tretjini pa je nosila občina. Torej občina je okroglo 66 odstotkov doplačala. S tako razmeroma nizko najemnino se večina, ki jo tvorijo meščanski krogi v obč. svetni, že od vsega začetka ni strinjala, ampak je hotela precej višje najemnine. Pa se je morala zadržati vdati volji ter želji zastopnikov delavstva, ki so povdarjali, da se je treba ozirati na plačilno zmoglost najemnikov, od katerih je manjši del občinskih službenec, ostali del pa državnih službenec in le nekateri svobodnih poklicov. — Mestna občina ima fond za gradbe, v katerega se stekajo dohodki od posebne naklade na vino (en dinar od litra), nadalje tovarniške davčnine in končno najemnine same. Zato mestna občina lahko doplača. Večina pa se ni nikoli s tem mogla sprijazniti in je pri vsaki priliki naglašala, da bo treba najemnine v novih hišah dvigniti. Eni so celo hoteli, da bi te bile tako visoke kot so v privatnih hišah. Vendar pa niso imeli poguma, to javno zahtevati. Ali prišli so s predlogom po zvišanju. Mi, zastopniki delavstva, smo bili načelno proti povišanju, kajti dohodki najemnikov se niso v nobeni formi zvišali in tudi življenje se sicer ni pocenilo. In ko je prišla izvoljena komisija v decembru skupaj, da se porazgovori na kak način, oziroma v kakšni izmeri naj bi se povišale najemnine, sem podpisani izjavili, da sem principijelno proti zvišanju najemnin toliko časa, dokler ne bodo najemniki, ki so po večini občinski ali državni službenici, prešli kakega zvišanja prejemkov ali vsaj stanarinske doklade. Ako pa gospoda kljub temu vztraja na povišanju, tedaj pristane na povišanje samo pod po-

Lepa Bosanka

ceni lepo perilo
in skrbi, da bo
dolgo trajno in
se vedno blešča-
lo od snage. Ona
radi tega rabi le

SCHICHTOVO MILO

gojem, da se pri tem upošteva dohodek najemnikov. To je nemški sistem. V Nemčiji plača državni uslužbenec največ 20 odstotkov od svojih prejemkov za stanovanje, ne glede na velikost stanovanja. Pri tem sem bil za to, da se naj vzame za bazo samo šesti del prejemkov, ker pri nas še niso plače valorizirane kot so v Nemčiji. Gospoda od večine je ta princip akceptiral z izjemo, da naj velja za one najemnike, ki niso občinski uslužbenici, peti, za občinske uslužbence pa šesti del (šestina) skupnega dohodka. Tako se je tudi napravilo. Ker imajo najemniki z malimi izjemami zelo majhne plače, zato ni prišlo do velikega efekta, kajti nekateri bodo plačali malenkost več, nekateri pa nič več kot so dosedaj plačevali. Za podlago se je vzelo polovico namesto dosedanje tretjine amortizacijske kvote, ki jo naj bi plačali najemniki. Toda polovico bodo plačali samo nekateri, to so tisti, ki imajo nad 4000 Din mesečne plače. Sedaj so dobile stranke dekret o novih najemninah, pa sem slišal, da se hudo pritožujejo ter govorijo o krivičnosti in da se nameravajo pritožiti pri posameznih občinskih svetovalcih. V principu imajo prav, da je namreč zanje tudi takšna delna najemmina z ozirom na prejemke previsoka. — Kar pa se načina tiče, da plačajo eni več in drugi manj za enako stanovanje, radi tega pa se naj nikar ne gredo pritožiti, kajti to je načelo pravičnosti, da oni, ki več ima, več plača. Mi smo to hoteli, da namreč slabjšega ščitimo. To bi moralo veljati tudi pri kruhu in obleki, pa žal, tega mi ne moremo. Nekaj drugega pa se lahko naredi in to je: če je dvoje stanovanj, eno večje in eno manjše, pa v večjem stanuje nekdo, ki ima maloštevilno družino, ima majhne dohodke in vsled tega plača manj stanarine, oni drugi v majhnem stanovanju pa ima večjo družino in plača več najemnine vsled večjih dohodkov, tedaj je upravičeno, da taka dva najemnika zamenjata stanovanji. Ostanemo pa pri načelu, da imej večja družina večje stanovanje ne glede, koliko plača. To je nasprotno onemu, kar se prakticira v privatnih hišah. Občina je socialna institucija in mora tako postopati. Kdor pa ne bi bil s tem principom

zadovoljen, ta pa naj odpove... A. Bahun, obč. svetnik.

Najemnine v novih občinskih hišah.

Razen delavske kolonije ima mariborska mestna občina okroglo sto stanovanj v novo zgrajenih hišah v Smetanovi in v Frančiškanski ulici. Razen tega sta še dve lahki stavbi, ki jim pravijo zasilna stanovanja in pa nova šoferska hiša. Najemnine v prvo imenovanih hišah, so do sedaj znašale eno

REPERTOAR:

Torek, 16. aprila ob 20. uri: »Charleyeva teta.« Ab. B. Kuponi. Gostovanje g. Daneša.

Sreda, 17. aprila: Zaprtio. Četrtek, 18. aprila ob 20. uri: »Grof Luksemburški.« Ab. C. Kuponi.

Petek, 19. aprila ob 15. uri: »Janko in Metka.« Otroška predstava.

Gostovanje ge. Podgorske in g. Nučiča v mariborskem gledališču. V kratkem gostujeta prvaka zagrebske drame, ka. Vika Podgorska in ustanovitelj mariborskega gledališča g. Hinko Nučič v Bernsteimovem »Tatu«. Oba umetnika gostujeta topot prvič zopet po svojem odhodu iz Maribora pred osmimi leti.

Solska predstava na mariborskem gledališču. Ker je bila Solska predstava »Janko in Metka« zadnji petek popolnoma razprodana in so mnogi otroci morali oditi, se ta predstava ponovi tudi ta petek, 19. aprila, ob 3. uri popoldne. Cena 2—7 Din.

Celje.

Celjsko gledališče. Sreda, 16. aprila ob 16. uri: »Janko in Metka.« Otroška predstava. — Ob 20. uri: »Romeo in Julija.« Gostovanje Mariborčanov.

»Romeo in Julija« ter »Janko in Metka« na celjskem odru. Opozarjamo še enkrat na edino letošnjo otroško predstavo, ki se vrši v sredo, 17. aprila, ob 4. uri popoldne, ljubljeno igrice »Janko in Metka«. Zvečer istega dne pa se vprizori umetniško najbolj reprezentativno delo te sezone, Šekspirjeva divna tragedija Ijubezni. »Romeo in Julija«, Hlitate z nakupom vstopnic!

Zadružno gibanje.

Železničarji in gospodarske organizacije. Preteklo nedeljo se je vršil v Zagrebu kongres Ujed. saveza železničarjev, ki je reševal poleg drugih, tudi za sedanje čase eno najvažnejših vprašanj, čim ožjega sodelovanja strokovnih organizacij s strokovnimi in kulturnimi. Gospodarske organizacije je zastopal z. Ivan Tokan, katerega izvajanja bomo ob priliki posebej objavili. Zaenkrat je treba toplo pozdraviti inicijativo, da je do obravnavanja tega važnega vprašanja prišlo.

Okrožne konference »Kodesa«. Preteklo nedeljo se je vršila okrožna konferenca za jeseniško okrožje, o katere poteku bomo podrobneje poročali prihodnjic. Prihodnjo nedeljo 21. tm. se bo vršila okrožna konferenca za Mariborsko okrožje. Vršila se bo v Ljudskem domu ob 9. uri dopoldne. Krajevni odbori »Kodesa« Maribor, Studenci in Tezno morajo biti polnoštevilno zastopani, ostale podružnice mariborskega okrožja pa odposljejo na konferenco predsednika, tajnika in blagajnika, ali v slučaju njihove nujne ali službene zadržanosti pa namestnike. Dnevni red konference je isti, kot je bil v Ljubljani in na Jesenicah.

Okrožna konferenca za celjsko okrožje se bo vršila po dosedanjih dispozicijah v soboto, dne 20. t. m. ob 3. uri popoldne v zgradbi Delavske zbornice v Celju. Polnoštevilno imajo prisostvovati krajevni odbori »Kodesa« Celje in Gaberje, po delegatih pa krajevni odbori Šostanj in Ljubno.

Tržiško okrožje bo obdržalo okrožno konferenco v nedeljo, dne 21. t. m. ob 9. uri v zadružnem domu v Trzinu.

Vseh okrožnih konferenc se bodo udeležili tudi delegati centrale, ki imajo poročila k posameznim točkam dnevnega reda.

Deležni mesec »Kodesa«. Na mnoga povpraševanja, kaj razumemo pod **deležnim mesecem**, sporočamo, da je letošnji kongres naše zadruge sklenil izvesti v mesecu maju generalno podrobno akcijo za vplačilo deležev. Vse izgleda, da so mnogi, zlasti novi člani prezrli, da je treba za nabavljanje založne **obratnega kapitala**, ki ga mora pri zadrukah zbrati članstvo, pri delniških družbah ga zberejo pa delničarji ali banke. To zavest poživeti, bo naloga vseh zavednih zadruharjev in prijateljev zadruharstva.

Širite naš list!

PRVA DELAVSKA PEKARNA

R. Z. Z. O. Z.

V MARIBORU

javlja tem potom tužno vest, da je po kratki, mučni bolezni, njen dolgoletni član, zadružnik

ADAM DIGULA

v petek, dne 12. aprila 1929, ob 11. uri dopoldne v 51. letu starosti, preminul.

Pogreb blagopokojnika se je vršil v nedeljo, dne 14. aprila ob 15. uri iz mrtvašnice mestnega pokopališča ob mnogoštevilni udeležbi.

Blagopokojnika ohranimo v trajnem spominu.

MARIBOR, dne 15. aprila 1929.

Prva delavska pekarna

R. Z. Z. O. Z.

Ali ste že krili?
svoje potrebe v tiskovinah ■

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z. O. Z.

Ustan. 1898

MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36—38

Telefon 324

Prodajalne v Slomškovi ulici št. 2 in na Glavnemu trgu št. 18

Moderno in higijensko urejena pekarna.—Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih peciva na **zavarovalno znamko D. P.**

Mrastnik.

Nekaj o razmerah v kemični tovarni. Že dolgo časa opazujemo, kakšne krivice se godijo delavcem v kemični tovarni. Med delavstvom vladajo tako mizerne razmere, da sploh ni vsega mogoče povedati, še manj pa napisati. Tukajšnji delavci so nezavedni in se za organizacijo ne brigajo. Mesto, da so složni napram podjetniku, so nesložni med seboj. Par slučajev naj zadostuje: V obratu, kjer se izdeluje soda, se je začelo z akordnim delom, da se je potem lahko delalo po 12 in 14 ur dnevno. Na ta način je okrog šest delavcev postalo odvisnih, ki so jih nadomestile mlade ženske, katere morajo sedaj tako težko delo izvršiti, ki se za moške ni igrača. Kako je mogoče zahtevati, da žena dvigne 100 kg težke vreče? »Akordrarsarji« pa delajo zjutraj od 3. ure pa do 5. ure zvečer. Pa so sami taki, ki so vedno vpili, da so najbolj zavedni proletarci. Sedaj pa vidimo, kakšni borci so to za delavski razred! Tam, kjer je bilo zaposlenih okrog 20 delavcev, jih dela sedaj komaj osem, tako delajo akordni »rarsarji«. Na »hernšilt« nočejo delati, rajši delajo na akord, da ima kapitalist večji dobiček, sotrpin pa škodo. Zato pa žanjemo takšne uspehe! Da bi si pa sami znali kaj boljšega priboriti, tega pa nočejo poznati. Pa zakaj? Ker se nočejo strokovno organizirati, je škoda plačevati prispevke, rajši damo podjetju milijonske dobičke, kakor da bi se skupno solidarno borili za boljši kosček kruha in naše pravice. Rajši bijemo po osemurniku, kakor pa, da bi se borili za skrajšanje delovnega časa! Žalostne zglede da-

jemo naši mladini. Če bi imeli samo eno iskrico proletarskega čuta, bi morali spoznati, da brez bojovne strokovne organizacije nismo v stanu naš težki položaj zboljšati. Saj nas mora biti vse skupaj sram, ako bodo te prilike še trajale, neglede na to, da bomo izgubili vse, kar so nam naši predniki — zavedni sodrugi — v trdem boju priborili.

Senovo-Rajhenburg.

Delavska telovadna in kulturna zveza »Svoboda«, podružnica Senovo, sklicuje za nedeljo, dne 21. t. m. ob 4. uri popoldne v prostorih Delavskega doma III. redni letni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Citanje zapisnika zadnjega obnovega zbora. 2. Poročilo odbora o letnem poslovanju 1928. 3. Volitev novega odbora. 4. Razno. — Dolžnost vseh članov je, da se obnovega zbora polnoštevilno udeležijo. — Delu čast in oblast! Senovo, 13. aprila 1929. Odbor.

Književnost.

Glavni problemi socialnega zavarovanja. Ljudska tiskarna in Delavska zbornica v Ljubljani sta skupno založili knjigo Mednarodnega urada dela v Ženevi »Grundprobleme der Sozialversicherung« v slovenskem jeziku. Prevod je napravil sodrug Stanjko Likar, tajnik OUZD v Ljubljani. Knjiga obsega v celem 112 strani in je zelo poučna, pa kljub temu izredno razumljivo pisana. To knjigo morajo čitati vsi strokovni zaupniki, javni funkcionarji in socialno-politični delavci. Broširana knjiga stane 20 Din in se naroča pri Ljudski tiskarni v Mariboru.

ZAHVALA.

Savez delavskega kolesarskega društva v Mariboru se tem potom zahvaljuje podružnicam Moste pri Ljubljani, Hrastnik, Zagorje, Pragersko, Ptuj, Studenci, za žalno brzojavko podružnice v Bistrici pri Beričevem, kakor tudi kolesarskima društvoma »Perun« in »Poštela«, vsem prijateljem in znancem, kateri so spremili na zadnji poti sodruga

ADAMA DIGULA.

Posebno pa se zahvaljujemo sodrugu Grčarju za ginljiv nagrobni govor, kakor tudi pevskega odseku pekov in pevskega društvu »Krilato kolo« za žalostinke.

Vrlemu nenadomestljivemu sodrugu ohranimo trajen spomin.

MARIBOR, dne 15. aprila 1929.

Savez delavskega kolesarskega društva v Mariboru.

MALA NAZNANILA.

Važno za vse!

Vsakovrstna popravila šivalnih in pisalnih strojev, gramofonov, otroških vozičkov, dvokoles in motorjev, emajliranje in poniklanje. Shranjevanje dvokoles in motornih koles brez zimo, vse to nudi in izdeluje mehanična delavnica

JUSTIN GUSTINČIČ, MARIBOR
Tattenbachova ulica 14.

Tvornica šampiljk
in prodaja v to stroko spadajočih potrebščin

T. Soklič

Maribor, Aleksandrova c. 43.

Enkratna ponudba.

Vsakdo, kdor za pol leta, t. j. za čas od 1. aprila do 30. septembra naroči ali pa obnovi naročnino za Radlowett, dobi po svoji volji eno izmed tukaj navedenih treh knjig od Hans Günther u. Dr. P. Stuker in sicer: Radioexperimente, Mk 3.80; Radio-rechnisches Lexikon, Mk 3.60; Wo steckt der Fehler? Mk 4.— zastoj. Naročite se še danes! Samo oni abonenti imajo pravico do premije, ki pošljejo naročnino do 10. IV. in 1 S (šiling) za pošto in zavojnino.

I^a gonilne jermene

za mline, žage in tovarne v vsaki širini dobavljajo in ima v zalogi po najnižji dnevni ceni Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova cesta 13.

Elektrotehnična delavnica

PRATTES & TRABI,

Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravila vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulturna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Kovčki za potovanje,

torbice iz usnja, listnice, denarnice, gamaše, nahrbtniki v veliki izbiri in po najnižji ceni pri Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova cesta 13.

Prav nič Vas ne stane

ako si ogledate letošnjo bogato zalogo vsevrstnega spomladanskega in letnega manufakturnega blaga pri **tvrdki**

L. ORNIK, Koroška cesta 9

Velika izbira prekrasnih desenov za obleke in plašče pravkar dospele iz največjih angleških in čeških tovarn. Vsled tega so tudi umevne **NAJNIZJE CENE** kljub plačilnim olajšavam.